2016

Socialisme Abstracte

Oriol Fontdevila
FUNDACIÓ ANTONI TÀPIES

Quin rol assumeix avui la pràctica artística quan la utopia sembla ser quelcom del passat?

Programa de conferències i projectes artístics sobre els usos de l'art modern de la República Socialista Federativa de Iugoslàvia.

Durant els primers anys de la Guerra Freda, la República Socialista Federativa de Iugoslàvia es va posicionar de manera inesperada en relació amb l'art modern. Artistes i intel·lectuals van abraçar l'art abstracte, així com la política cultural també el va rebre com una possibilitat per a l'educació del poble i el progrés social. Iugoslàvia es va distanciar així de la condemna a l'abstracció que anteriorment havia fet la Unió Soviètica, al mateix temps que tampoc va secundar l'ideari formalista del que feia bandera Nord-Amèrica aquells mateixos anys.
El context iugoslau ha aportat posteriorment generacions d'artistes que han qüestionat les bases del que s'ha anomenat la modernitat socialista. Tot i així, sembla que mai s'ha deixat de reconèixer el principi d'utopia que alimentava aquest projecte, el qual es rep com una herència amb la qual desafiar l'estat amnèsic vers on menen avui en dia els museus i polítiques culturals neoliberals.
Socialisme abstracte és un programa de conferències i projectes artístics sobre els usos actuals i passats de l'art modern a la República Socialista Federativa de Iugoslàvia. Es posa el focus en pràctiques artístiques contemporànies que estableixen aliances amb aquest llegat en clau disruptiva, així com en relats historiogràfics que apunten cap a una revisió crítica de les polítiques i iniciatives culturals que temps ençà van servir per promoure l'art modern i progressista.

Programa de vídeo

Amb obres de Jasmina Cibic, Søren Thilo Funder i Doplgenger.

El Pavelló iugoslau de l'Exposicio Internacional de Barcelona (1929), la primera obra d'art abstracte de l'art croat (*Pafama*, 1922), el Palau de la Federacio de Belgrad (1961), així com alguns rotlles de la Ra dio Televisio de Novi Sad de la de cada de 1950, són casos que recobren vida de la mà de Jasmina Cibic, Søren Thilo Funder i Doplgenger. Més que d'investigacions històriques en propietat, aquests vídeos porten a l'actualitat casos controvertits del context iugoslau dels anys d'entreguerres i la Guerra Freda, a partir de processos d'apropiació, desviació i fins i tot ficcionalització deliberada. La voluntat és la d'encarar-nos a debats que tenen a veure més amb les poli tiques culturals que no pas la història de l'art: quins són i han estat els usos de la pràctica arti stica al respecte de la política? I pel que fa a la memòria, en quina mesura és útil indagar en les condicions que havien de fer possible unes utopies que no s'han arribat a esdevenir mai?

Jasmina Cibic és artista visual, viu entre Londres i Ljubljana i basa el seu treball en la relectura del llegat polític i cultural iugoslau. Doplgenger és un col·lectiu format per Isidora Ilic i Bosko Prostran, dos artistes de Belgrad que exploren amb el seu treball els re gims de la visualitat i de la recepció de la imatge en moviment. Søren Thilo Funder és un artista de Copenhagen que basa el seu treball en explorar la potencialitat disruptiva de la nosta lgia i la contra-memòria.

Jasmina Cibic. *The Pavillion*, 2015. 6'46"
Jasmina Cibic.*Spielraum: Tear Down and Rebuild*, 2015. 15'28"
Søren Thilo Funder. *Nicholas Brady (Target Audience)*, 2016. 12'13"
Doplgenger.*Beneath a Starless Sky and Thick as Ink*, 2015. 16 20"

Stories about Frames

Intervenció arti stica de Fokus Grupa a la Col·lecció de la Fundacio Antoni Tàpies.

Stories about Frames e s una intervencio (con)textual a l'actual presentació de la col·lecció de la Fundació, Antoni Ta pies. Col·lecció, 1955-1965. Fokus Grupa ha creat un sistema de cartel·les alternatiu que es fixa en l'any en què varen ser creades les obres d'Antoni Tàpies i planteja enllac os amb la configuracio del sistema de l'art contemporani durant els anys de la Guerra Freda. En aquest sentit, s'actua a nivell particular de cada obra, si bé, enlloc de revelar-se les seves propietats fi siques particulars, la nova cartel·la es refereix a la realitat matèrica del món de l'art.

Fokus Grup e s un col·lectiu establert a Rijeka format per Iva Kovac i Elvis Krstulovic. Defineixen la seva pra ctica com a interdisciplinària i conceben l'art com una pràctica material, la qual investiguen atenent a les seves implicacions legals, econòmiques i socials.

Programa de conferències

Amb Andreja Hribernik, Ljiljana Kolešnik, Dalibor Martinis, Aleksandra Sekulic, Barbara Steiner i Ana Devic de What, How & for Whom/WHW.

13 maig 2016

17.00 h — Benvinguda i presentació.
Carles Guerra i Oriol Fontdevila.

17.45 h — Ljiljana Kolešnik.
1a exposició didàctica: art abstracte. L'exemple de l'activisme cultural a Croàcia a finals dels anys 50

18.30 h — Andreja Hribernik.
Existeix la possibilitat de pensar la institució del museu com un espai per a la utopia?

14 maig 2016

10.00 h — Barbara Steiner.
El museu a l'inrevés. Tranferència, transformació i ruptures a la Koroška galerija likovnih umetnosti de Slovenj Gradec

10.45 h — Ana Dević/WHW.
Reactualitzant el patrimoni històric, des de l'oblit al mercat... on ens trobem actualment?

11.30 h — Pausa-cafè

11.45 h — Aleksandra Sekulić.
Encobrir i descobrir – respostes de comissariat a l'oblit imposat.

12.30 h — Dalibor Martinis.
Recuperació de dades

13.15 h — Taula rodona.
Amb: Andeja Hribernik, Ana Dević/WHW, Aleksandra Sekulić i Dalibor Martinis. Moderador: Oriol Fontdevila.

Ljiljana Kolešnik
1st Didactic Exhibition: Abstract Art es va celebrar l'any 1957 a la City Gallery of Contemporary Art i va donar resposta als nombrosos debats que aleshores giraven entorn de la legitimitat de l'abstracció i el seu lloc dins del terreny de la cultura visual socialista iugoslava. Quant a la manca d'informació sobre conceptes clau en aquests debats, l'exposició va aplegar especialistes en art, arquitectura i història de l'art, i el seu objectiu era proporcionar una explicació popular de l'abstracció. Després de la presentació a Zagreb, l'exposició va viatjar durant cinc anys pels museus i galeries de Iugoslàvia, on la van veure més de 100.000 persones. Aquesta acollida tan excepcional per part del públic s'explica pel moment afortunat en què es va desenvolupar el projecte, ja que va coincidir amb el posicionament gradual de l'abstracció com a corrent principal de l'art, a més de les circumstàncies culturals, polítiques i històriques que van envoltar l'organització de l'Exposició Didàctica.

Ljiljana Kolešnik és investigadora a l'Institut d'Història de l'Art de Zagreb, fundadora i directora del Centre Regional d'Art, Cultura i Nous Mitjans. Formada en història de l'art, literatura comparada i ciències de la infor- mació. Els seus principals camps d'interès són la cultura moderna i visual de postguerra, la traducció cultural en les arts visuals, la historiografia i la metodologia de la història de l'art.

Barbara Steiner
És quelcom comú que l'apreciació de les obres d'art, i en conseqüència les nocions de qualitat estètica i rellevància social, canviïn constantment. No és comuna, això no obstant, la consciència creixent que aquests canvis també tenen lloc *dins* del museu, amb la qual cosa s'aparca l'antiga concepció que el museu representa valors objectius i universals. Des dels anys 60, i en gran mesura inspirats pels discursos feministes i post colonials i per la crítica institucional, han sorgit dubtes sobre la demanda del museu del que és etern, quelcom que en realitat amaga els interessos imposats pels grups dominants.
En relació amb aquests debats i posant una particular atenció en el cub blanc, Barbara Steiner parlarà sobre l'exposició que va realitzar en col·laboració amb Anna Lena von Helldorff a partir de la col·lecció de la Koroška galerija likovnih umetnosti, a Slovenj Gradec entre 2015 i 2016.

Barbara Steiner és comissària, autora i editora, professora visitant i codirectora del programa del Màster *Cultures of the Curatorial* de l'Acadèmia de Belles Arts de Leipzig. El març de 2016 Steiner va ser nomenada directora de la Kunsthaus Graz, Àustria. Steiner va estudiar història de l'art i ciències polítiques a Viena. Va escriure la seva tesi doctoral sobre *The Ideology of the White Cube*.

Andreja Hribernik
Els museus d'art en general s'enfronten al repte que genera la homogeneïtzació de la lògica del capitalisme global, que abasta tot l'espai i el temps i que esborra la sensa- ció d'alteritat en el món. La conferència discorrirà sobre el cas concret d'un museu que va estar marcat per l'era del socialis- me i qüestionarà si aquest tipus de passat encara avui es reflecteix al museu, així com si aquest llegat pot ser un espai potencial que ofereixi resistència a la comercialització global que també succeeix al món de l'art. Es farà un èmfasi especial en la Koroška galerija likovnih com a institució construïda als anys 60 amb la idea utòpica d'un món millor. A més, mostrarà com l'actualització d'aquestes idees ens pot ajudar a repensar el futur.

Andeja Hribernik és directora de la Koroška galerija likovnih umetnosti des de l'any 2013. Es va llicenciar en ciències polítiques a la Universitat de Ljubljana i des de llavors ha treballat en museus. La seva investigació versa sobre com se solapen l'art i la teoria, i ho relaciona amb els temes del patrimoni socialista, la utopia i el potencial d'un museu com a institució.

Ana Dević/WHW
El patrimoni de la modernitat socialista i l'art conceptual de l'antiga Iugoslàvia ha passat de l'amnèsia històrica a ser un bé del tot cobejat. Els darrers anys hem presenciat el seu renaixement en exposicions internacionals, projectes artístics i acadèmics, així com al mercat i les col·leccions d'art. Mentre que qüestions sobre la història sens dubte han protagonitzat aquests processos, tant al context local com a l'internacional, amb freqüència anteposaven la "memòria" a la història, o bé subtilment despolititzaven els continguts i basaven la reflexió sobre els aspectes formals. Una actitud complexa envers la història ha quedat entreteixida amb una actitud problemàtica cap al comunisme que, al context local, s'ha vist agreujada recentment amb una força revisionista d'extrema dreta. La conferència reflexionarà sobre algunes exposicions i projectes que, des d'una po- sició no-acadèmica, reactualitzen l'estatus d'aquest patrimoni i el procuren activar segons lectures més polititzades. Com repensar la noció de memòria històrica com una història que és constructiva, antirrevisi- onista, inherentment utòpica i radicalment oberta cap al futur?

What, How & for Whom/WHW és un col- lectiu de comissariat que es va formar l'any 1999 i té sèu a Zagreb i Berlín. Els seus membres són Ivet Ćurlin, Ana Dević, Nataša Ilić and Sabina Sabolović, i el dissenyador i publicista Dejan Kršić. WHW organitza produccions, exposicions i projectes de pu- blicitat i dirigeix la Gallery Nova de Zagreb. Des de la seva primera exposició, titulada *What, How & for Whom, on the occasion of 152nd anniversary of the Communist Manifesto*, que va tenir lloc l'any 2000 a Zagreb, WHW ha comissariat nombrosos projectes internacionals.

Aleksandra Sekulić
El període de destrucció de Iugoslàvia i les transformacions posteriors dels països postiugoslaus va comportar un imperatiu comú: l'oblit de les polítiques emancipatòries, els béns públics, els mecanismes socials i econòmics va desembocar en un socialisme autogovernat a Iugoslàvia. Sigui que va ser induït per la difamació del règim comunista (el revisionisme històric es va construir posant el focus en els "crims dels comunistes" com a memòria permesa de Iugoslàvia), sigui per la sorprenent comercialització i consum que han tingut determinats fragments de la història i la cultura, l'oblit es va construir per prevenir la

continuïtat d'algunes idees fonamentals. El camp de la cultura es va acostumar a desafiar aquest imperatiu sota diversos formats, tot elaborant alguns dels models de producció conjunta, promovent l'emancipació política dels estudiants, així com l'amateurisme radical, la cultura alternativa juvenil als mitjans de propulsió i al sistema artístic.

Aleksandra Sekulić és doctorand en Teoria de l'Art i els Mitjans a la Universitat d'Art de Belgrad. Màster en Política Cultural als Balcans, Càtedra de la UNESCO, Belgrad – Lyon 2. És llicenciada en Literatura General i teoria de la Literatura. Directora de cine i programes d'art al Centre de Descontaminació de Belgrad. Entre 2005 i 2008 va ser gerent de programes a l'Academic Film Center, DKSG Belgrad.

Dalibor Martinis
La sèrie *Data Recovery* tracta el tema de la memòria social (i personal), o més bé la pèrdua d'aquesta memòria. Sabem que les persones necessiten oblidar per evitar la pressió constant del trauma, però la societat, per una altra banda, necessita memòria per evitar fer les mateixes errades. Quant a la pèrdua de dades a l'ordinador, la qual és de vegades possible només fragmentàriament i queda dispersa fora dels arxius originals, *Data Recovery* és un intent de recuperar peces d'acció, esdeveniments o situacions que es perden en la nostra memòria col·lectiva. És important no contextualitzar l'esdeveniment a través de la interpretació, de la perspectiva històrica o de la manipulació del significat perdut. En lloc de la descripció que situa el contingut en el temps i el lloc històric, volem generar el que Wallace Stevens defineix com un "fenomen sense el context que s'ajusta completament a l'esdeveniment real".

Dalibor Martinis va nàixer a Zagreb l'any 1947. Es va graduar a l'Acadèmia de Belles Arts de Zagreb. Ha exposat des de 1969, i treballa com a vídeoartista. Ha realitzat nombroses exposicions individuals, performances i projeccions de vídeo, i ha participat en moltes exposicions internacionals, com ara les biennals de São Paulo, Venècia, Gwangju, Tessalònica, Cetinje, Cairo, Ljubljana o la *Dokumenta* de Kassel.